

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Capitvlaria Regvm Francorvm

Additae sunt Marculfi monachi & aliorum formulae veteres, & Notae
doctissimorum virorum

Baluze, Etienne

Parisiis, 1677

Edictum dominicum de honore & adiutorio Episcopis praestando à
Comitibus & aliis iudicibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-19366

rum, altarium, virginum, chrismatum, Presbyterorum, Diaconorum, & Subdiaconorum consecrationes à Chorepiscopis factæ, ab Episcopis qui canonicè ordinati sunt reformandæ canonicèque sunt peragenda, quia Chorepiscopi hæc contingere non debuerunt nec agere potuerunt. Non enim ea tribuere valuerunt quæ non habuerunt. Nequaquam enim talis ordinatio vel consecratio reiteratio esse à prudentibus & rectè sapientibus videtur, sed irrita indubitanter fore agnoscitur. Si quis autem Chorepiscoporum aliquid ex prædictis agere tentaverit, non acta sed imperfecta atque irrita erunt, & ipse omni ecclesiastico irrevocabiliter careat gradu.

De Presbyteris & ministris Ecclesie, ut à suis & non ab aliis Episcopis chrisma petant vel accipiant.

VII. 394. III. In singulis Episcoporum parochiis Presbyteri eorumque ministri non à quibuslibet Episcopis, sed à suis propriis, chrisma petant vel accipiant. Nec alio unquam tempore, juxta sacros canones vel secundum morem Romanum, nisi in cena Domini sanctum chrisma conficiatur. Quibus etiam diebus Presbyteris vel eorum ministris canonicè dispensandum est, sed non aliis tradendum nisi solummodo Presbyteris vel Diaconibus aut Subdiaconibus bene fidelibus. Indignum enim est ut alij illud suscipiant nisi illi qui hoc in tradendo usuri sunt.

De Chorepiscoporum cassanda superstitione.

IV. Similiter & hoc statutum est, ut à Chorepiscopis, qui juxta sanctorum decreta locum septuaginta Discipulorum id est Presbyterorum tenent, vel ab ipsis Presbyteris nec virginum consecratio, nec

sancti Spiritus traditio, nec Ecclesiarum vel altarium consecratio, vel illa quæ solis Episcopis debentur, fiat. Nam si à duobus Episcopis Episcopus non potest consecrari, quomodo ille Episcopus erit, aut aliquid de episcopali ministerio, nisi quantum Presbyter, cujus locum in Ecclesia tenet, agere poterit: Omnia ergo quæ isti præsumptiosi de episcopali ministerio egerunt, irrita esse comprobantur & effectu carere, atque per omnia tam ab apostolica sede quam & omnium Episcoporum decreto irrita esse, & potius nocentia quam aliqua adjumenta sunt judicata, ac sæpius interdicta. Ideoque ne fiant sub anathematis vinculo interdicimus, atque qui ab eis sunt polluti potius quam sanctificati in meliorem statum canonicè, id est, à tribus ordinatis Episcopis, ut reformentur jubemus: quia reformatio non est iteratio, sed ecclesiastica & canonica perfectio.

De his qui à Chorepiscopo confirmati sunt.

V. Si quis ab Episcopo, & non à Chorepiscopo, qui non Episcopus, sed Vicarius Episcopi, priusquam prohibiti essent, & erant & dicebantur, fuerit confirmatus, reiterari talis confirmatio non debet. Nam Chorepiscopante apostolicam atque synodalem prohibitionem non ex septuaginta Discipulorum, ut sacri canones testantur, ordine erant, quos nunquam Spiritum paraclitum tradidisse novimus. Sed quia olim, ut dictum est, jamdicti Chorepiscopi prohibiti sunt, ideo modò nihil sunt, nec Spiritum paraclitum ullo unquam tempore tradere non potuerunt, nec modò possunt. Quapropter non apparet iteratum quod olim canonicè non agnoscitur patratum.

EDICTVM DOMINICVM

De honore & adiutorio Episcopis præstando à Comitibus & aliis iudicibus, datum circa annum Christi DCCC.

Karolus gratia Dei Rex Francorum & Langobardorum ac Patricius Romanorum dilectis Comitibus seu Iudicibus & Vassis nostris, Vicariis, Centenariis, vel omnibus Missis nostris & Agentibus. Cognoscat utilitas vestra quia resonuit in auribus nostris quorundam præsumptio non modica, quòd non ita ob-

temperetis Pontificibus nostris seu sacerdotibus quemadmodum canonum & legum continet auctoritas, ita ut Presbyteros nescio qua temeritate præsentari Episcopis denegetis, insuper & aliorum Clericos usurpare non pertimescatis, & absque consensu Episcopi in vestras Ecclesias mittere audeatis. Necnon & in ve-

X iij

Capitulare
anni 779.
c. 13.
Capitulare
Francof. c.
23.

stris ministeriis Pontifices nostros talem potestatem habere non permittatis qualem recitudo ecclesiastica docet. Insuper nonas & decimas vel census improba cupiditate de Ecclesiis unde ipsa beneficia sunt abstrahere nitimini, & precarias de ipsis rebus, sicut à nobis dudum in nostro Capitulare institutum est, accipere negligitis, & ipsam sanctam Dei Ecclesiam unà cum ipsis Episcopis vel Abbatibus emendare juxta vires vestras denegatis. Quapropter nos unà cum consensu Episcoporum nostrorum, Abbatum, necnon & aliorum sacerdotum hæc instituta partibus vestris direximus. Præcipientes enim jubemus ut nullus quilibet ex fidelibus nostris à minimo usque ad maximum in his quæ ad Deum pertinent Episcopo suo ino-

bediens parere audeat de supradictis capitulis seu aliis eruditionibus ad illorum ministerium pertinentibus, sed cum bona voluntate & omni mansuetudine subjectionis unusquisque sacerdoti suo propter Deum & pacis studium obtemperare studeat. Si quis autem, quod absit, unus ex vobis ullus de nonis & decimis censibusque reddendis atque precariis renovandis negligens apparuerit, & importunus Episcopis nostris de his quæ ad ministerium illorum pertinere noscuntur, vel sicut in Capitulare dudum à nobis factum continetur, contradicere præsumpserit, sciat se proculdubio, nisi se citò correxerit, in conspectu nostro exinde dicere rationem. Et ut has litteras certius credatis, de anulo nostro subter eas decrevimus roborare.

CAPITVLARE

DE VILLIS KAROLI MAGNI.

Datum per annos regni illius, id est, antè quàm fieret Imperator.

Incipit Capitulare de villis & curiis Imperatoris.

I. Volumus ut villæ nostræ, quas ad opus nostrum seruendum institutas habemus, sub integritate partibus nostris deserviant, & non aliis hominibus.

II. Vt familia nostra bene conservata sit & à nemine in paupertate missa.

III. Vt non præsumant iudices nostram familiam in eorum seruitium ponere. Non corvadas, non materiam cædere, nec aliud opus sibi facere cogant. Et neque ulla dona ab ipsis accipiant, non caballum, non bovem, non vaccam, non porcum, non vervecem, non porcellum, non agnellum, nec aliam causam, nisi buticulas & ortum, poma, pullos, & ova.

IV. Si familia nostra partibus nostris aliquam fecerit fraudem de latrocinio aut alio neglecto, illud in caput componat, de reliquo verò pro lege recipiat disciplinam vapulando, nisi tantum pro homicidio & incendio, unde seida exire potest. Ad reliquos autem homines iustitiam eorum, qualem habuerint, reddere studeant, sicut lex est. Pro seida verò nostra, ut di-

ximus, familia vapuletur. Franci autem qui in fiscis aut villis nostris commanent, quicquid commiserint secundum legem eorum emendare studeant, & quod pro seida dederint ad opus nostrum veniat, id est, in peculio aut in alio pretio.

V. Quando iudices nostri labores nostros facere debent, seminare, aut arare, messes colligere, foenum secare, aut vindemiare, unusquisque in tempore laboris ad unumquemque locum provideat ac instituire faciat quomodo factum sit, ut bene salva sint. Si intra patriam non fuerit, aut in quali loco iudex venire non poterit, Missum bonum de familia nostra aut alium hominem bene creditum causas nostras ad providendum dirigat, qualiter ad perfectum veniant, & iudex diligenter provideat ut fidelem hominem transmittat ad hanc causam providendam.

VI. Volumus ut iudices decimam ex omni conlaboratu pleniter donent ad Ecclesias quæ sunt in nostris fiscis, & ad alterius Ecclesiam nostra decima data non fiat nisi ubi antiquitus institutum fuit. Et